

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 5050-1 від 24.02.2021
Народні депутати України
В. Медяник та інші

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо захисту честі і гідності громадян та працівників правоохоронних органів»

Метою законопроекту, як це зазначається у пояснювальній записці до нього, є «посилення адміністративної відповідальності за вчинення дрібного хуліганства в частині збільшення розміру адміністративного штрафу та запровадження окремої правової кваліфікації повторності таких діянь ... а також запровадження адміністративної відповідальності за образу поліцейських, працівників Державної прикордонної служби України при виконанні ними своїх службових обов'язків, а так само членів громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, під час залучення їх до охорони громадського порядку».

Для досягнення вказаної мети у законопроекті пропонується внести до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) зміни, якими: 1) викласти в новій редакції ст. 173 «Дрібне хуліганство»; 2) встановити відповідальність за образу поліцейських, членів громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовців, у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку (зміни до ст. 185 КУпАП), військовослужбовця, працівника Державної прикордонної служби України при виконанні ними службових обов'язків, пов'язаних з охороною державного кордону, суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні чи здійсненням прикордонного контролю в пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України або контрольних пунктах в'їзду-виїзду, або члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, який бере участь в охороні державного кордону України (зміни до ст. 185-10 КУпАП) тощо.

Законопроект на момент його внесення до Верховної Ради України не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-ІХ.

За результатами розгляду поданого законопроекту Головне управління вважає за необхідне зазначити наступне.

Відповідно до ст. ст. 3 та 68 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Кожен зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Враховуючи це, а також зважаючи на досвід деяких країн Європи (зокрема, Франції, Іспанії, Німеччини тощо), в яких честь та гідність особи успішно захищається кримінальним законом, Головне управління в цілому не заперечує проти встановлення адміністративної відповідальності за умисні, публічні дії, які ображають честь та гідність особи. Водночас, вважаємо за необхідне звернути увагу на таке.

1. Сумнівною виглядає пропозиція уточнення таких форм об'єктивної сторони дрібного хуліганства, як нецензурна лайка в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок або спокій громадян, ознакою «публічності» (ст. 173 КУпАП у редакції проекту). Адже згідно з Тлумачним словником української мови «публічний» означає той, що відбувається в присутності публіки, людей, прилюдний, призначений для широкого відвідування, користування, *громадський*¹. Отже, *по-перше*, поняття «публічний» та «громадський» мають синонімічне значення. *По-друге*, додавання ще однієї обов'язкової ознаки до складу правопорушення в даному випадку може призвести до зниження ефективності притягнення винних до відповідальності, оскільки порушник може стверджувати, наприклад, що лайка не була публічною, і що хоча такі дії відбувались у громадському місці, однак за відсутності інших людей, або не були спрямовані на широке коло осіб тощо.

2. Аналіз пропозицій проекту щодо змін до ст. 185, 185-10 КУпАП (в частині визнання адміністративним правопорушенням нанесення публічної образи поліцейським, членам громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовцям, у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку, військовослужбовцям, працівникам Державної прикордонної служби України при виконанні ними відповідних службових обов'язків, або членам громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, які беруть участь в охороні державного кордону України) дає змогу припустити, що в подальшому відбуватиметься збільшення складів адміністративних правопорушень, які передбачають відповідальність за образу осіб, які мають відповідні владні повноваження та відрізнятимуться між собою лише належністю до того чи іншого державного органу. Наразі аналогічну тенденцію можна спостерігати на прикладі складів правопорушень, що передбачають відповідальність за невиконання законних вимог та розпоряджень тих чи інших державних органів та їх посадових осіб. Таку тенденцію не можна визнати позитивною, оскільки КУпАП перевантажується значною кількістю статей, які по суті мають один і той же

¹ Тлумачний словник української мови. Електронний ресурс: URL: <https://tinyurl.com/j3vuvkbd>

предмет регулювання. В даному випадку йдеться про гарантований Конституцією України захист честі і гідності *кожної особи*. Тому, на нашу думку, більш доцільним виглядає доповнення КУпАП новою статтею, в якій можна передбачити відповідальності за умисні публічні дії, які ображають честь та гідність особи, яка виконує свій службовий або громадський обов'язок. Подібний підхід можна спостерігати в деяких європейських країнах, наприклад, у Німеччині (див. розділ 14 Кримінального кодексу ФРН²), Іспанії (див. глава II розділу XI Кримінального кодексу Іспанії)³ тощо, в яких існують загальні норми щодо захисту честі та гідності кожного та спеціальні щодо представників держави.

3. Звертаємо увагу, що запропоновані проектом зміни до п. 1 ч. 2 ст. 262 КУпАП щодо виключення з повноважень органів внутрішніх справ (Національної поліції України) провадити адміністративне затримання при поширюванні неправдивих чуток, при прояві неповаги до суду, дрібної спекуляції та при порушенні правил полювання, рибальства і охорони рибних запасів та інших порушень законодавства про охорону і використання тваринного світу, при порушенні правил перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні і транзитного проїзду через територію України виходять за межі його правового регулювання. Адже проект має на меті захист честі та гідності поліцейських, працівників Державної прикордонної служби України при виконанні ними своїх службових обов'язків, а так само членів громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, під час залучення їх до охорони громадського порядку (див. пояснювальну записку до проекту).

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: В. Попович, Т. Ругаєва

² Кримінальний кодекс ФРН. URL: <http://www.gesetze-im-internet.de/stgb/BJNR001270871.html#BJNR001270871BJNG005102307>

³ Кримінальний кодекс (Органічний закон № 10/1995 від 23.11.1995 р.: URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444>

ЕАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЇВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B42008E588D01
Дійсний до: 27.05.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/165967 від 21.05.2021

514328